

EUROPEES PARLEMENT

1999

2004

Zittingsdocument

25 september 2002

DEFINITIEVE VERSIE
A5-0316/2002

VERSLAG

over duurzaam landbouwbeleid, landbouwhervorming en plattelandontwikkeling met het oog op zelfvoorziening in ontwikkelingslanden (2001/2274(INI))

Commissie ontwikkelingssamenwerking

Rapporteur: Bashir Khanbhai

INHOUD

	Blz.
PROCEDUREVERLOOP	4
ONTWERPRESOLUTIE	5
TOELICHTING	12
ADVIES VAN DE COMMISSIE LANDBOUW EN PLATTELANDSONTWIKKELING...	14

PROCEDUREVERLOOP

Op 17 januari 2002 deelde de Voorzitter van het Parlement mede dat de Commissie ontwikkelingssamenwerking toestemming was verleend tot opstelling van een initiatiefverslag, overeenkomstig artikel 163 van het Reglement, over duurzaam landbouwbeleid, landbouwhervorming en plattelandsontwikkeling met het oog op zelfvoorziening in ontwikkelingslanden, en dat de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling was aangewezen als medeadviserende commissie.

De Commissie ontwikkelingssamenwerking benoemde reeds op haar vergadering van 27 november 2001 Bashir Khanbhai tot rapporteur.

De commissie behandelde het ontwerpverslag op haar vergaderingen van 18 april, 20 juni en 23 september 2002.

Op laatstgenoemde vergadering hechtte zij met algemene stemmen bij 2 onthoudingen haar goedkeuring aan de ontwerpresolutie.

Bij de stemming waren aanwezig: Joaquim Miranda (voorzitter), Margrietus J. van den Berg, Marieke Sanders-ten Holte en Anders Wijkman (ondervoorzitters), Bashir Khanbhai (rapporteur), John Bowis, Marie-Arlette Carlotti, Nirj Deva, Concepció Ferrer (verving Fernando Fernández Martín), Vitaliano Gemelli, Richard Howitt, Glenys Kinnock, Paul A.A.J.G. Lannoye, Miguel Angel Martínez Martínez, Philippe Morillon (verving Jean-Pierre Bebear), Ulla Margrethe Sandbæk, Agnes Schierhuber (verving Karsten Knolle), Maj Britt Theorin en Bob van den Bos (verving Isabelle Caullery).

Het advies van de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling is bij dit verslag gevoegd.

Het verslag werd ingediend op 25 september 2002.

ONTWERPRESOLUTIE

Resolutie van het Europees Parlement over duurzaam landbouwbeleid, landbouwhervorming en plattelandontwikkeling met het oog op zelfvoorziening in ontwikkelingslanden (2001/2274(INI))

Het Europees Parlement,

- onder verwijzing naar de mededeling van de Commissie over "Het ontwikkelingsbeleid van de Europese Gemeenschap" (COM(2000) 212),
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 1 maart 2001 over "Het ontwikkelingsbeleid van de Europese Gemeenschap"¹,
- gezien de verklaring van 10 november 2000 over "Het ontwikkelingsbeleid van de Europese Gemeenschap" van de Raad en de Commissie,
- gezien het beleidsoriënteringsdocument van februari 2000 over "Europees steunbeleid voor plattelandontwikkeling" van de Commissie,
- gezien het document van december 2000 over Richtsnoeren voor het ontwerpen van een ontwikkelingsprofiel voor het platteland en een strategisch kader daarvoor van de Commissie,
- gezien de Verklaring van Rome over voedselzekerheid en het Actieplan van de Wereldvoedseltop van 1996,
- gezien de Ministeriële Verklaring van de Wereldhandelsorganisatie aangenomen te Doha op 14 november 2001,
- gezien het Protocol over ACS-suiker², bijlage 3 bij bijlage V van de Overeenkomst van Cotonou,
- gelet op Verordening (EG) nr. 416/2001 van 28 februari 2001 van de Raad, tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2820/98 met de toepassing van een meerjarenschema van algemene tariefpreferenties voor de periode van 1 juli 1999 tot 31 december 2001 om de vrijstelling van douanerechten zonder kwantitatieve restricties uit te breiden tot producten afkomstig van de minst ontwikkelde landen³,
- gelet op verordening (EG) nr. 2501/2001 van de Raad van 10 december 2001 houdende toepassing van een schema van algemene tariefpreferenties voor de periode van 1 januari 2002 tot en met 31 december 2004⁴,
- gelet op artikel 163 van zijn Reglement,
- gezien het verslag van de Commissie ontwikkelingssamenwerking en het advies van de

¹ PB C 277 van 1.10.2001, blz. 130

² Voordien Protocol nr. 3 als bijlage bij artikel 25 van de ACS-EEG-overeenkomst van Lomé ondertekend op 28.2.1975.

³ PB L 60 van 1.3.2001, blz. 43.

⁴ PB L 346 van 31.12.2001, blz. 1.

Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling (A5-0316/2002),

- A. overwegende dat "strategieën voor voedselzekerheid en duurzame plattelandsontwikkeling" één van de zes hoofdpunten zijn voor het ontwikkelingsbeleid van de EU¹,
- B. overwegende dat 75% van de 1,2 miljard mensen die van minder dan \$1 per dag moeten leven op het platteland wonen, en dat hun armoede grotendeels te wijten is aan belemmeringen om een hoge toegevoegde waarde voor hun grondstoffen te verkrijgen,
- C. overwegende dat de wereldleiders een verbintenis zijn aangegaan om de honger in de wereld te halveren tegen 2015²,
- D. overwegende dat de mechanismen om EU-boeren te beschermen in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid concurreren met de belangen van boeren in ontwikkelingslanden,
- E. overwegende dat plattelandsgebieden in ontwikkelingslanden zeer verschillend zijn, met verschillende behoeften en factoren die hun ontwikkeling beïnvloeden,
- F. overwegende dat een te grote afhankelijkheid van de uitvoer van landbouwgrondstoffen, gezien de huidige lage prijzen op de wereldmarkt, samen met andere oorzaken van hun achtergebleven ontwikkeling, de ontwikkeling in veel ontwikkelingslanden kan tegenhouden, en in het bijzonder de armen onder de plattelandsbevolking treft,
- G. overwegende dat het landbouwbeleid in de verschillende ontwikkelingslanden de uitvoerproductie niet mag stimuleren met uitsluiting van de bestaanslandbouw of vice versa, maar zijn stimulerend effect moet afstemmen op de respectieve productie- en afzetmogelijkheden,
- H. overwegende dat een verbetering van het bestuur en de administratieve systemen, samen met capaciteitsopbouw, onderwijs en gezondheidsdiensten, vitaal is voor plattelandsontwikkeling en in het bijzonder voor het aantrekken van investeringen in die gebieden,
- I. overwegende dat afgelegen plattelandsgebieden onevenredig te lijden hebben onder een gebrek aan infrastructuur met betrekking tot energievoorziening, transport en telecommunicatie, en vaak over ontoereikende of onbetrouwbare watervoorraden beschikken,
- J. overwegende dat plattelandsgemeenschappen bijzonder veel risico lopen bij conflicten, natuur- en andere rampen,
- K. overwegende dat de traditionele financiële instellingen niet geneigd zijn om krediet te verstrekken aan plattelandsgebieden omwille van de hoge kosten en de risico's die daaraan verbonden zijn, en ook door gebrek aan kennis van de sector,
- L. overwegende dat in gebieden waar de landeigendom zeer ongelijk verdeeld is, passende landhervormingen de plattelandsbevolking toegang kunnen bieden tot productiemiddelen en kunnen bijdragen tot de armoedebestrijding en de stimulering van de economische

¹ COM(2000) 212, en "Het ontwikkelingsbeleid van de Europese Gemeenschap", verklaring van de Raad en de Commissie van 10 november 2000.

² IFAD Rural Poverty Report 2001.

ontwikkeling van de staten,

1. dringt aan op geleidelijke afschaffing van tarifaire handelsbelemmeringen en ruimere toegang tot de markten voor ontwikkelingslanden zodat zij deel kunnen hebben aan de algemene welvaart en tot economische groei kunnen komen;
2. realiseert zich echter dat de voedselveiligheidsnormen van de Europese Unie, alsook de veterinaire en fytosanitaire normen niet kunnen en mogen worden aangepast; benadrukt dat gezien de prioriteit van voedselveiligheid en recente uitbraken van dierziekten strenge controle aan de buitengrenzen van de EU noodzakelijk is;
3. benadrukt dat de Europese Unie - met ruime afstand - 's werelds grootste voedselimporteur is en dat, dankzij het verlenen van met het GLB verenigbare handelsconcessies, 53% van deze invoer afkomstig is uit ontwikkelingslanden, waardoor de EU de grootste afnemer is van landbouwproducten uit arme landen; en merkt op dat de EU voor deze landen de toegang tot haar markten aanzienlijk heeft verruimd;
4. betreurt het dumpen van door de EU gesubsidieerde producten op ontwikkelingsmarkten, wat leidt tot de ontwrichting van de lokale landbouwproductie, zoals het geval was met rundvlees in Nigeria en melkpoeder in Tanzania en Jamaica;
5. wijst op de desastreuze gevolgen van een ongecontroleerde vrije wereldhandel voor de ontwikkeling van de voedsellandbouw in de armste landen, die niet in staat zijn de concurrentie aan te gaan met de dumpingprijzen van de landen met een zeer productieve landbouw, en beklemtoont opnieuw dat elk land of, in het kader van regionale overeenkomsten, elke groep landen het recht heeft zijn producenten te beschermen door tariefbarrières;
6. wijst erop dat eerlijke handel tussen Noord en Zuid inhoudt dat een eerlijke prijs wordt betaald voor de natuurlijke rijkdommen en de landbouwproducten van de ontwikkelingslanden, dat wil zeggen een prijs waarin de interne en externe kosten tot uiting komen, en tevens dat minimumcriteria worden gehanteerd met betrekking tot de arbeidsomstandigheden en lonen van arbeidskrachten en de bescherming van het milieu;
7. is van oordeel dat de openstelling van de handel ten gunste van de landbouwproducten van de ontwikkelingslanden gepaard moet gaan met financiële hulp en technische bijstand met het oog op de verwezenlijking van een duurzame ontwikkeling die deze landen in staat zal stellen om armoede op het platteland doeltreffend te bestrijden en hun autonomie wat betreft voedselvoorziening te versterken;
8. betreurt dat terwijl bepaalde landbouwsectoren in sommige ontwikkelingslanden wel baat hebben gehad bij preferentiële handelsovereenkomsten zoals het ACS-EU Suiker-protocol¹, deze landen door de specialisatie als gevolg van een beleid waarin voorrang wordt gegeven aan de uitvoer van grondstoffen en wegens de blijvende achterstand in hun ontwikkeling, niet hebben kunnen profiteren van een meerwaarde, noch door de verwerking van basisproducten, noch door diversificatie van hun productie;
9. benadrukt dat de algemene tariefpreferenties van de EU² en de verbintenis van Doha tot de

¹ Protocol over ACS-suiker, bijlage 3 bij bijlage V van de Overeenkomst van Cotonou.

² Verordening (EG) nr. 2501/2001 van de Raad van 10 december 2001 houdende toepassing van een schema van algemene tariefpreferenties voor de periode van 1 januari 2002 tot en met 31 december 2004.

"vermindering, met het oog op de geleidelijke afschaffing, van alle vormen van uitvoersubsidies" in de landbouw de voedselzekerheid en de plattelandontwikkeling in ontwikkelingslanden dienen te bespoedigen;

10. steunt de initiatieven die erop gericht zijn de Doha-Ronde om te vormen tot een Ontwikkelingsronde, met een gedifferentieerde behandeling ten gunste van de ontwikkelingslanden en de consolidatie van een open regionalisme dat de uitholling van hun handelspreferenties verhindert en de integratie van de landbouwstelsels van de zuidelijke ontwikkelingslanden onderling en in de mondiale markten versterkt;
11. is van oordeel dat de EU en de ontwikkelingslanden gemeenschappelijke doelstellingen hebben ten aanzien van de totstandbrenging van multifunctionaliteit op landbouwgebied en duurzame plattelandontwikkeling in de context van de niet-handelsgerelateerde vraagstukken in de Landbouwovereenkomst van Marrakech;
12. is van oordeel dat de noodzakelijke openstelling van de EU-markten voor landbouwproducten uit ontwikkelingslanden geleidelijk aan tot stand dient te worden gebracht en gepaard moet gaan met een hervorming van de steun in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid tot een multifunctioneel systeem;
13. acht het noodzakelijk er bij de geïndustrialiseerde derde landen op aan te dringen het voorbeeld van de Europese Unie te volgen en hun markten meer open te stellen voor import uit de armste landen, teneinde de geleverde inspanning billijker te verdelen en de economische ontwikkeling van de armste landen te bevorderen;
14. wijst erop dat plattelandontwikkeling in de armste landen en bestrijding van de honger en de armoede op het platteland slechts mogelijk zijn indien terzelfder tijd wordt gezorgd voor de ontwikkeling van de productie van levensmiddelen, behoud en schepping van werkgelegenheid op het platteland, met name voor vrouwen en in familiebedrijven, en behoud en duurzaam beheer van de natuurlijke rijkdommen;
15. wijst met nadruk op de gelijkenis tussen de belangrijkste bepalingen waarop de Overeenkomst van Cotonou en het Verdrag van de Verenigde Naties ter bestrijding van woestijnvorming (VN-VBW) zijn gebaseerd;
16. benadrukt de dringende noodzaak de uitvoering van de activiteiten die in het kader van het VN-VBW door de betrokken landen als prioritair zijn aangewezen, te vergemakkelijken met vastlegging van aanzienlijke en zekere financiële middelen;
17. erkent de noodzaak dat de Europese Unie doelmatig optreedt om de internationale inspanningen te versterken ter bestrijding van woestijnvorming en de gevolgen van droogte, door uitvoering van de in het VN-VWB voorgestelde actieprogramma's, in het bijzonder in de context van tenuitvoerlegging van de Overeenkomst van Cotonou en de toewijzing van financiële middelen in het kader van het negende Europese Ontwikkelingsfonds;
18. is van mening dat de Europese Unie het vraagstuk van eerlijke toegang tot grond en water tot de wezenlijke prioriteiten moet rekenen van haar ontwikkelingsbeleid en haar conflictpreventie, en verlangt dat zij ferme steun geeft aan landen die landbouwhervormingen doorvoeren en het kleinschalige familiebedrijf en de landelijke en inheemse gemeenschappen beschermen;
19. verzoekt om technische assistentie voor boeren in ontwikkelingslanden om duurzame

productie en capaciteitsopbouw te bevorderen door concentratie op:

- a) betere conservering en verspreiding van de enorme verscheidenheid aan bestaande zaadsoorten, waarbij moet worden gewaarborgd dat de zeggenschap daarover in handen blijft van de boeren zelf,
 - b) een beter geselecteerde veestapel, resistent tegen het lokale klimaat en ziekten, met omvattende begeleiding in het fokken, slachten, verwerken en verpakken van producten die bij voorrang voor de plaatselijke en regionale markten zijn bestemd,
 - c) onderzoek naar en begeleiding in de domesticatie van geselecteerde wildvariëteiten zoals de eland voor vlees en vleesproducten voor de binnenlandse en regionale markten,
 - d) hulp bij de diversificatie van de verbouwde gewassen en bij het telen van innovatieve landbouwproducten zoals citronella voor de vervaardiging van olie,
 - e) onderzoek naar en begeleiding in duurzame energiewinning, zoals de teelt van gewassen voor de productie van biobrandstof en elektriciteit;
20. dringt aan op landhervormingen binnen de grenzen van de wet waarbij grond wordt overgedragen aan landarme en landloze boeren en voor hen de voorwaarden worden geschapen om de grond voor eigen behoeften te kunnen bewerken en geleidelijk aan de markt deel te kunnen nemen;
 21. benadrukt het belang van onderzoek uitgevoerd in ontwikkelingslanden en de ondersteuning van projecten waarbij nieuwe plantensoorten worden ontwikkeld die kunnen gedijen in zandige bodems, zowel voor gebruik als veevoer, als om woestijnvorming tegen te gaan;
 22. acht het noodzakelijk dat steunpunten worden ingericht voor het ter beschikking stellen van landbouwkundige technieken, zodat de boeren de grond gemakkelijker kunnen bewerken, de beheersing van landbouwtechnieken wordt gestimuleerd en de voorwaarden voor productieve en duurzame exploitatie van de grond beter worden;
 23. erkent dat het essentieel is dat boeren in ontwikkelingslanden beschikken over gewassen die beantwoorden aan plaatselijke omstandigheden en de sociaal-economische vereisten van de ontwikkelingslanden; erkent de problemen van genetisch gemanipuleerde gewassen, maar acht het wezenlijk dat de boeren in de ontwikkelingslanden de keuzemogelijkheid hebben om aangepaste ziekeresistente genetisch gemanipuleerde gewassen en zaadsoorten te verbouwen die gedijen in zandige bodems zonder of met geringe hoeveelheden kunstmest of pesticiden met het oog op binnenlandse voedselzekerheid;
 24. herhaalt de noodzaak van eerbiediging van het soevereiniteitsbeginsel waar het om de voedselvoorziening gaat, omdat elk land de keuzevrijheid moet houden in zijn methoden van voedselvoorziening, in overeenstemming met nationale of regionale collectieve belangen en zonder de markt van andere landen te ontwrichten;
 25. dringt erop aan dat de armen belang moeten hebben bij het wel en wee van hun gemeenschappen, wat slechts kan worden gerealiseerd met behulp van adequate landbouwhervormingen die het eigendomsrecht waarborgen, en is van mening dat eerlijke toegang tot grond en de rijkdommen van de biodiversiteit de grondslag zijn waarop de plattelandsontwikkeling, voedselzekerheid en veiligheid moeten worden gewaarborgd;

26. benadrukt dat plattelandontwikkeling een infrastructuur vereist voor transport, gezondheidswezen en onderwijs om investeringen en geschoolde arbeidskrachten aan te trekken en te behouden;
27. dringt erop aan dat beleidsplannen inzake plattelandontwikkeling ook andere activiteiten dan alleen landbouw moeten insluiten, zoals de participatie van stamgemeenschappen in ecotoerisme, ambachtelijke activiteiten, keramiek, vervaardiging van producten uit metaal en hout;
28. stelt voor om landelijke trainingscentra op te richten voor gezondheid, onderwijs, techniek, bankwezen, handel, informatietechnologie en recht (die gratis rechtsbijstand verstrekken), waar afgestudeerden voor een jaar in de leer moeten gaan vooraleer ze hun beroep elders in het land kunnen uitoefenen;
29. benadrukt het nut van radio, en eventueel televisie als een middel om onderwijs aan te bieden in afgelegen landelijke gebieden, vooral in talen, huishoudkunde, milieubescherming en landbouwtechnieken;
30. doet een oproep om bekwame studenten in ontwikkelingslanden voor specifieke periodes een technische opleiding aan te bieden in fabrieken, ateliers, laboratoria en landbouwondernemingen in de EU-lidstaten;
31. erkent dat elektriciteitsvoorziening via het openbare net in de meeste landelijke gebieden niet mogelijk is en ook niet kosteneffectief is, en dat daarom een ernstige inspanning moet worden geleverd om de technologie van biobrandstof, wind-, zonne- en thermische energie te bevorderen;
32. dringt aan op een uit milieuoogpunt verantwoorde landbouw op basis van duurzaam watergebruik op plaatselijk en regionaal niveau en benadrukt dat het huidige irrigatiestelsel is gericht op grootschalige landbouwproductie en een significante oorzaak is van een onevenwichtige waterhuishouding; stelt dat toegang tot water in landelijke gebieden van het allergrootste belang is, en dat adequate technologie moet worden gebruikt bij het putten, zuiveren, opslaan en transporteren van water om tegemoet te komen aan huishoudelijke, agrarische en industriële behoeften met een minimum aan waterverlies in elk stadium;
33. beklemtoont het belang van gemeenschapsgebaseerde initiatieven tot microfinanciering, gesteund door de staat en de privé-sector, die duurzaam microkrediet ter beschikking stellen van kleine en middelgrote ondernemingen, en in het bijzonder van zelfstandige vrouwen, invaliden en jongeren, die in vele gevallen werkloos zijn;
34. benadrukt de behoefte aan referentiepunten en een ranglijst volgens prestatie en economische efficiëntie, die kunnen helpen bij het vaststellen van goed bestuur op nationaal en regionaal niveau, om een efficiënte uitvoering van de steunprogramma's voor plattelandontwikkeling en een gezond investeringsklimaat te garanderen;
35. betreurt dat de Verklaring van Johannesburg over duurzame ontwikkeling niet de nadruk heeft gelegd op plattelandontwikkeling als een middel om de op armoedebestrijding gerichte doelstelling van het ontwikkelingsbeleid in overeenstemming te brengen met de milieudoelstellingen van het proces na de Top van Rio; maar stelt tot zijn tevredenheid vast dat plattelandontwikkeling is opgenomen in het Implementatieplan dat aan de Verklaring is gehecht;

36. wenst dat, zoals voorgesteld op de Top van Monterrey, de lidstaten tegen het jaar 2006 hun steun aan ontwikkelingssamenwerking verhogen tot 0,33% van hun BBP, en dat deze steun vooral wordt bestemd voor duurzame plattelandontwikkeling, uitroeiing van armoede, voldoende erkenning van het werk van vrouwen op het platteland en gegarandeerde voedselvoorziening op de plaatselijke markten;
37. doet voorts een beroep op de EU-lidstaten, andere geïndustrialiseerde landen en oliestaten om hun belofte na te komen om minimaal 0,7% van hun BNP te besteden aan ontwikkelingshulp, zodat de armoede op het platteland in ontwikkelingslanden kan worden uitgeroeid;
38. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

TOELICHTING

Bijna een miljard mensen die onder de grens van \$1 per dag leven, wonen op het platteland in ontwikkelingslanden. In tegenstelling tot de stedelijke gebieden ontbreken daar voorzieningen zoals toegang tot water en elektriciteit, gezondheidszorg, sanitaire voorzieningen, onderwijs, telecommunicatie en vervoersinfrastructuur. Dit leidt tot migratie van jongeren en vakbekwame mensen naar de stedelijke gebieden, waardoor werkkracht verloren gaat voor de plattelandseconomie, die goed is voor een groot percentage van het BNP van ontwikkelingslanden. Te weinig investering in landelijke gebieden ontnemt de lokale bevolking de mogelijkheid om welvaart en werkgelegenheid te scheppen.

Om armoede uit te roeien, is het noodzakelijk dat de EU en internationale donoren investeren in plattelandseconomieën. Investerings, overdracht van technologie en technische opleidingen om industriële landbouw te verwezenlijken en zo de toegevoegde waarde van de landbouwproducten te vergroten zouden een prioriteit moeten zijn. Bijkomende investeringen in het bevorderen van ambachtelijke activiteiten, houtzagerijen, ateliers voor metaalbewerking en toerisme kunnen helpen om de handel te diversifiëren en werk te verschaffen aan hen die moeten omschakelen van basislandbouw. Adequate belastingmaatregelen voor het stimuleren van investeringen in plattelandseconomie kunnen binnenlandse en buitenlandse investeerders aantrekken en daardoor werkgelegenheid bieden aan de lokale bevolking.

Landeigendom is essentieel om elke familie op het platteland te betrekken bij het wel en wee van hun lokale economie. Microfinanciële kredietprojecten hebben succes gehad in Bangladesh en Afrika, en hebben mensen geholpen bij het oprichten van bedrijven en het op de markt brengen van producten. Het is heel belangrijk om te zorgen voor goed bestuur, rekenplichtigheid en goed opgeleide ambtenaren om het lokale bestuur in plattelandsgebieden uit te oefenen.

Om hun plattelandseconomieën te steunen, verlenen de EU en de VS aanzienlijke subsidies aan hun boeren. Zulke subsidies hebben geleid tot intensieve gemechaniseerde landbouw op grote schaal met reusachtige voedseloverschotten. Die overschotten worden gedumpt op markten in arme landen, waarbij lokale boeren worden geruïneerd. Zo was bijvoorbeeld de uitvoer van door de EU gesubsidieerd melkpoeder naar Tanzania en Jamaica een economische catastrofe voor de lokale zuivelboeren in die landen. Omgekeerd hebben ontwikkelingslanden te maken met tarieven en andere protectionistische maatregelen die de toegang tot de markten van de EU en de VS versperren. Daarom moeten boeren in ontwikkelingslanden een daling van hun inkomen vrezen, zodat zij in de toekomst noch eigen voedsel zullen kunnen verbouwen, noch middelen zullen hebben om ingevoerde producten te kopen. De Verklaring van Doha (november 2001) belooft dit probleem aan de orde te stellen.

Aziatische landen zoals China, India, Indonesië en Bangladesh hadden 20 jaar geleden voedselgebrek en waren toen netto importeurs. Landbouwsubsidies, selectie van de juiste zaden, irrigatie en soortgelijke landbouwinvesteringen hebben hen wat voedsel betreft onafhankelijk gemaakt. Nu hebben die landen overschotten die zij kunnen uitvoeren. Helaas is in diezelfde periode de voedselproductie in Afrika bezuiden de Sahara gedaald, terwijl de internationale investeringen om de plattelandseconomieën te helpen zijn afgenomen van 14 miljard euro in 1988 tot 8 miljard euro in 1998. Om armoede op het platteland in Afrika te bestrijden, zou precies het omgekeerde het geval moeten zijn.

Ontwikkelingslanden moeten worden aangespoord om centra voor technische opleidingen en universiteiten op te richten op het platteland. Er moet zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van radio en televisie voor onderwijs, inclusief volwassenenonderwijs, vooral voor vrouwen.

Talen, huishoudkunde, veehouderij en landbouw zijn enkele onderwerpen die nuttig zijn voor plattelandsgemeenschappen. Van afgestudeerden van de middelbare school en van de universiteiten zou moeten worden geëist dat zij één of twee jaar burgerdienst verrichten in plattelandsgebieden. Zo kunnen bijvoorbeeld advocaten gratis rechtsbijstand verlenen in rechtscentra op het platteland. De EU zou studenten van ontwikkelingslanden opleidingen moeten aanbieden in fabrieken, ateliers en handelsbedrijven in de lidstaten.

De EU-lidstaten hebben zich ertoe verbonden om 0,7% van hun BNP aan ontwikkelingshulp te besteden. Slechts 4 van de 15 lidstaten hebben zich daaraan gehouden. Wil de EU serieus de miljoenen arme mensen in onze wereld helpen, zouden de overige lidstaten dat voorbeeld moeten volgen.

28 mei 2002

ADVIES VAN DE COMMISSIE LANDBOUW EN PLATTELANDSONTWIKKELING

aan de Commissie ontwikkelingssamenwerking

inzake duurzaam landbouwbeleid, landbouwhervorming en plattelandsontwikkeling ter bevordering van de autonomie van de ontwikkelingslanden (2001/2274(INI))

Rapporteur voor advies: María Rodríguez Ramos

PROCEDUREVERLOOP

De Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling benoemde op haar vergadering van 23 januari 2002 María Rodríguez Ramos tot rapporteur voor advies.

De commissie behandelde het ontwerpadvies op haar vergadering van 28 mei 2002.

Op dezelfde vergadering hechtte zij met algemene stemmen bij 1 onthouding haar goedkeuring aan de hierna volgende conclusies.

Bij de stemming waren aanwezig: Joseph Daul (voorzitter), Friedrich-Wilhelm Graefe zu Baringdorf (ondervoorzitter), María Rodríguez Ramos (ondervoorzitter en rapporteur voor advies), Gordon J. Adam, María del Pilar Ayuso González (verving Albert Jan Maat), Carlos Bautista Ojeda, Reimer Böge (verving Michl Ebner), Giorgio Celli, Arlindo Cunha, Christel Fiebiger, Francesco Fiori, Christos Folias, Jean-Claude Fruteau, Georges Garot, Lutz Goepel, Michael John Holmes (verving Jean-Claude Martinez), Elisabeth Jeggle, Salvador Jové Peres, Hedwig Keppelhoff-Wiechert, Heinz Kindermann, Dimitrios Koulourianos, Astrid Lulling (verving Neil Parish), Véronique Mathieu, Xaver Mayer, Mikko Pesälä, Encarnación Redondo Jiménez, Agnes Schierhuber, Dominique F.C. Souchet en Robert William Sturdy.

BEKNOPTE MOTIVERING

Het gemeenschappelijk landbouwbeleid wordt regelmatig scherp bekritiseerd vanwege het effect ervan op de landbouw in de armste landen. Deze kritiek is echter vaak wat al te simplistisch. Er wordt immers uitgegaan van de veronderstelling dat grotere openstelling van de handel staat voor betere voedselvoorziening. Daarbij worden de gevolgen die de verdwijning van het gemeenschappelijk landbouwbeleid zou hebben voor de landbouw en de plattelandsontwikkeling in een EU die zich naar het oosten aan het uitbreiden is evenwel over het hoofd gezien. In deze context dient het volgende te worden onderstreept:

1. De EU is de grootste importeur van levensmiddelen ter wereld, in 2000 voor in totaal € 58,3 mln., waarvan 18% uit MERCOSUR, 14% uit de ACS-landen, 7,3% uit het Middellandse-Zeegebied, 7,2% uit ASEAN, 3,4% uit China, 2,2% uit India en 0,7% uit Mexico. 53% van onze import van agro-voedingsmiddelen is dus afkomstig uit ontwikkelingslanden.
2. De ontwikkelingslanden vormen geen homogeen agrarisch geheel en een hervorming van de regels voor de ontwikkelingslanden zou deze landen op zeer uiteenlopende wijze treffen. Er zijn *netto-exporteurs* van levensmiddelen, die profijt kunnen trekken van een globale liberalisatie, voor zover ze dezelfde producten uitvoeren als de noordelijke landen (graan, oliehoudende

gewassen, vlees). Daartoe behoren landen met een economie in opkomst in Latijns-Amerika en Zuidoost-Azië, die zich al in de wereldhandel hebben geïntegreerd. De meeste ontwikkelingslanden zijn evenwel *netto-importeurs* van levensmiddelen (vooral de Afrikaanse landen bezuiden de Sahara), die duidelijk een marginaliseringsproces doormaken, een evolutie die nog wordt verergerd door de stijgende prijzen als gevolg van de geleidelijke deregulering van de handel in landbouwproducten. En dan is er nog een derde groep landen die weliswaar netto-importeurs zijn, maar toch *enkele producten exporteren*. Sommige van deze producten zijn reeds *geliberaliseerd* (koffie, thé, cacao, tropisch fruit), voor de andere gelden de *handelspreferenties* van de EU (suiker, katoen, tabak, bananen en andere fruitsoorten).

3. In deze context kan het probleem van de landbouw in de meeste ontwikkelingslanden niet worden opgelost door meer handel en deregulering op landbouwgebied alleen. Men hoeft slechts te kijken naar de fluctuaties die de thans reeds geliberaliseerde tropische producten ondergaan. Deze producten zijn louter *commodities* geworden in handen van multinationals. Of naar de voortdurende uitholling van de handelspreferenties die de ontwikkeling van het multilateralisme veroorzaakt. Men dient zich dus te hoeden voor de gebruikelijke simplismen en zich af te vragen op *welke groep landen* de EU haar inspanningen op landbouwgebied bij voorrang dient te richten, *hoe* ze dit moet doen, en *in welk tempo*.

4. Het probleem van de landbouwontwikkeling en van de bestrijding van de honger en de armoede op het platteland in de ontwikkelingslanden heeft drie aspecten die niet los kunnen worden gezien van elkaar: *productie*, voor zelfconsumptie en export, *werkgelegenheid*, vooral voor vrouwen en in familiebedrijven, en *duurzaam beheer van de natuurlijke rijkdommen*. In die zin is *grotere openstelling van de handel* onvoldoende indien daardoor een dualisme ontstaat in de landbouw in de ontwikkelingslanden, waarbij exportmodellen worden versterkt ten koste van duurzame ontwikkeling en de modernisering van het platteland in zijn geheel. Het is bijgevolg noodzakelijk dat *financiële hulp en technische bijstand* voor *plattelandontwikkeling* gepaard gaan met *ontwikkeling van de handel*. En dat dit bij voorrang plaatsvindt in het kader van een *open regionalisme* dat de zuid-zuidbetrekkingen en de complementariteit van de landbouwstelsels bevordert. Deze doelstellingen dienen concreet gestalte te krijgen in *institutionele hervormingen* op *extern* zowel als op *intern* niveau.

5. *Op extern niveau* moet de EU haar positie als leidster op het gebied van ontwikkelingssamenwerking versterken, en de Doha-Ronda omvormen tot een echte *Ontwikkelingsronde*, met een *speciale en gedifferentieerde behandeling* van de landen die netto-importeurs van levensmiddelen zijn, op het niveau van de handel, maar ook inzake financiële hulp en technische bijstand. Zij zal bovendien het multilateralisme moeten versterken met *nieuwe gespecialiseerde bureaus* om de armoede te bestrijden, met name op het platteland, en om de oprichting van bedrijven in de zuidelijke ontwikkelingslanden te bevorderen, de bestaande regionale handelsovereenkomsten in het kader van de WTO moeten versterken en tot slot ook het *bevorderen van multifunctionaliteit en duurzame plattelandontwikkeling* als fundamentele doelstellingen moeten doen opnemen in de Landbouwovereenkomst van Marrakech, onder de zogeheten "*non-trade concerns*" (NTC). Het is niet voor niets dat er in het kader van de NTC's een perfecte overeenkomst bestaat tussen het vasthouden door de Europese Unie aan het Europees landbouwmodel en zijn capaciteit om de levering van goederen en diensten van algemeen belang te garanderen, en het waarborgen van de voedselvoorziening, de bescherming van de landbouwinkomens en het bevorderen van plattelandontwikkeling, die de ontwikkelingslanden voorstaan.

6. *Op intern niveau* moet de EU zich meer openstellen voor producten uit ontwikkelingslanden

en haar steunverleningsmodel omvormen tot een multifunctioneel en een rechtvaardiger systeem, waarbij zij haar belofte moet nakomen onze steunmaatregelen die de handel in landbouwproducten het meest verstoren, af te schaffen. Deze hervorming kan niet onmiddellijk tot stand worden gebracht. Zij zal tijd vergen, en gepaard moeten gaan met compensatieovereenkomsten ten gunste van de ontwikkelingslanden die het meest door onze douanerechten worden benadeeld.

CONCLUSIES

De Commissie landbouw en plattelandontwikkeling verzoekt de ten principale bevoegde Commissie ontwikkelingssamenwerking onderstaande suggesties in de goed te keuren ontwerpresolutie op te nemen:

1. constateert dat de EU de voornaamste importzone van levensmiddelen ter wereld is, en dat 53% van deze import afkomstig is uit ontwikkelingslanden, dank zij de conform het gemeenschappelijk landbouwbeleid verleende handelsconcessies;
2. wijst er nogmaals op dat de eerste prioriteit voor de ontwikkelingslanden de ontwikkeling is van hun voedsellandbouw, teneinde de bevolking een adequaat niveau van voedselvoorziening te garanderen en de inkomens van de landbouwers te verhogen;
3. wijst op de desastreuze gevolgen van een ongecontroleerde vrije wereldhandel voor de ontwikkeling van de voedsellandbouw in de armste landen, die niet in staat zijn de concurrentie aan te gaan met de dumpingprijzen van de landen met een zeer productieve landbouw, en beklemtoont opnieuw dat elk land of, in het kader van regionale overeenkomsten, elke groep landen het recht heeft zijn producenten te beschermen door tariefbarrières;
4. onderstreept dat de ontwikkelingslanden geen homogeen agrarisch geheel vormen, maar dat deze groep van landen samengesteld is uit netto-exporteurs van levensmiddelen, die rechtstreeks profiteren van de algemene liberalisering van de handel, netto-importeurs van levensmiddelen, waarvan de marginalisering nog wordt verergerd door de daling van de prijzen als gevolg van een geleidelijke deregulering van de landbouw en de schuldenlast, en tot slot netto-importeurs van levensmiddelen gespecialiseerd in de export van enkele producten, die onderhevig zijn aan de schommelingen van de wereldmarktprijzen en de geleidelijke uitholling van hun handelspreferenties;
5. wijst erop dat plattelandontwikkeling in de armste landen en bestrijding van de honger en de armoede op het platteland slechts mogelijk zijn indien terzelfder tijd wordt gezorgd voor de ontwikkeling van de productie van levensmiddelen, behoud en schepping van werkgelegenheid op het platteland, met name voor vrouwen en in familiebedrijven, en behoud en duurzaam beheer van de natuurlijke rijkdommen;
6. is van oordeel dat de openstelling van de handel ten gunste van de landbouwproducten van de ontwikkelingslanden gepaard moet gaan met financiële hulp en technische bijstand ter bevordering van duurzame plattelandontwikkeling, waarbij de armoede op het platteland doeltreffend moet worden bestreden en de autonomie van deze landen wat betreft hun voedselvoorziening moet worden versterkt;
7. wenst dat, zoals voorgesteld op de Top van Monterrey, de lidstaten tegen het jaar 2006 hun steun aan ontwikkelingssamenwerking verhogen tot 0,33% van hun BBP, en dat deze steun vooral wordt bestemd voor duurzame plattelandontwikkeling, het uitroeien van de

- armoede, het bevorderen van de werkgelegenheid voor vrouwen op het platteland, en gegarandeerde voedselvoorziening op de plaatselijke markten;
8. steunt de initiatieven die erop gericht zijn de Doha-Ronde om te vormen tot een Ontwikkelingsronde, met een gedifferentieerde behandeling ten gunste van de ontwikkelingslanden en de consolidatie van een open regionalisme dat de uitholling van de handelspreferenties verhindert en de integratie van de landbouwstelsels van de zuidelijke ontwikkelingslanden onderling en in de mondiale markten versterkt;
 9. is van oordeel dat de EU en de ontwikkelingslanden gemeenschappelijke doelstellingen hebben ten aanzien van de totstandbrenging van multifunctionaliteit op landbouwgebied en duurzame plattelandsontwikkeling in de context van de *non-trade concerns* van de Landbouwovereenkomst van Marrakech;
 10. is van oordeel dat de noodzakelijke openstelling van de EU-markten voor landbouwproducten uit ontwikkelingslanden geleidelijk aan tot stand dient te worden gebracht en gepaard moet gaan met een hervorming van de steun in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid tot een multifunctioneel systeem, zodat het Europees landbouwmodel kan worden gehandhaafd en de stabiliteit van de prijzen en de inkomens van de landbouwers kunnen worden gegarandeerd;
 11. verzoekt de Commissie, zonder daarom de steun die de EU aan de armste landen in de wereld moet verlenen ter discussie te willen stellen, steunmaatregelen voor te stellen als compensatie voor de schade die het initiatief "Alles behalve wapens" kan toebrengen aan de communautaire landbouw, met name in de sectoren rijst, suiker, en, op langere termijn, bananen;
 12. acht het noodzakelijk er bij de geïndustrialiseerde derde landen op aan te dringen het voorbeeld van de Europese Unie te volgen en hun markten meer open te stellen voor import uit de armste landen, teneinde de geleverde inspanning billijker te verdelen en de economische ontwikkeling van de armste landen te bevorderen.